

Iskaja vsak dan razen nedel in praznikov.

PROSVETA

Issued daily except Sundays and Holidays.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR IX.

Registered as second-class matter January 22, 1912, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., PETEK 22. DECEMBRA (DECEMBER) 1916.

STEV.—NUMBER 173.

WILSON JE POSLAL MIROVNO NOTO.

PREDSEDNIK JE IZNE-NADIL SVET.

WILSON VPRAŠUJE VSE VOJSKUJOČE DRŽAVE ZA MIROVNE POGOJE.

Mnenje diplomatov.

Washington, D. C., 21. decem. — Združene države in druge nevarne evropske države so formalno apelirale na vojskujoče države, da napravijo mir. Ta apel je ob času velike važnosti, ker more povzročiti, da konča velika evropska vojna.

Zelo diplomatično je nastopil predsednik Združenih držav, ki se je obrnil s svojim apelom do obeh zavezniških skupin. Predsednik je poslal eno noto angleškim zvezniškim, drugo pa centralnim, v katerih predlaga, naj vojskujoče sili izmenjavata svoja mnenja o mirovnih pogojih in garancijah, ki obvarujejo svet v bodočnosti pred tako vojno.

Nemški poslaništvo v Washingtonu je dobilo brezlično obvestilo iz Berlina, da so Švedska, Švica in druge neutralne države pripravile mirovno konferenco v skladu s priporočilom predsednika.

Predsednik meni, če vojskujoče države povedo svoja mnenja, da bo ugotovljena pot za mirovno konferenco, ki bo potem ustvarila sozvožje med narodi tudi za bodočnost.

V angleških, nemških zvezniških in diplomatičnih krogih prevladuje mnenje, da predsednikova nota povzroči, da se vojskujoče sile približajo miru. V poslaniških in diplomatičnih zastopniških se odprto govorili, kaj mislijo o predsednikovi noti.

Nemški poslanik Bernstorff je dejal: Popolnoma sem prepričan, da bomo imeli konferenco.

V krogih, ki imajo tesno zvezo s francoskim poslaništvom, izjavljajo, da v ameriški noti ni nič, kar bi bilo izjemno za angleške zveznike.

V britkem diplomatičnem stavu pravijo, da nota izreka ravno to, kar so angleški zvezniški trdili že dolgo časa. V nji ni žalitve.

Dr. Ritter, švicarski diplomatični zastopnik, napoveduje sodelovanje, da se vojskujoči "narodi" spet sporazume. V diplomatičnih krogih drugih neutralnih držav prevladuje isto mnenje. Ameriški vodje smatrajo, da soglasja s interesi neutralnih evropskih držav.

Nemški poslanik grof Bernstorff meni, da bodo ameriško noto sprejeli v Nemčiji z veseljem.

V nemških diplomatičnih krogih obstaja mnenje, da je nepotrebno govoriti o preteklosti; če stranke vsedejo k miru in prihodnje razpravljati resno o stvari, se bodo pripravile, kdo je prišel vojno. Zgodilo se bo narobe. Določeno bodo imele opraviti s tem, da končajo vojno.

Tudi Lloyd - Georgovi splošni pogovori — odškodnina in garancija delni vojni v bodočnosti — ne bodo delali težkoče po mnenju nemških diplomatov, da se ob sili narodov zopet sporazumeta. Centralne sile so tudi za to, da se popravi kar je vzela vojna. Vrniti je treba afriške kolonije, poravnati število na privatni lastnini v Zahodni Prusiji in treba je garancije, da se v bodočnosti ne obnovi vojna.

Neki nemški diplomat se je izrazil, da enotenska resna rasprava ugleda pot za mir.

NEUTRALNE DRŽAVE V ZAVESTI SE PRIPRAVLJAJO ZA MIROVNO GIBANJE.

Berlin, 21. dec. — Iz Amsterdama poroča prekomorska častnikarska agentura, da nameravajo Danska, Norveška in Švica s sodelovanjem Nizozemske pričeti s glavnim mirom. To je izjavil v glavnem poslanec Schaper v nizozemskem parlamentu. Vse omenjene države bodo ponudile posredovanje v prilog miru vojskujočim se državam.

Predsednik Združenih držav priporoča vojskujočim državam, da objavijo mirovne pogoje.

WILSONOVA NOTA VOJSKUJOČIM SE DRŽAVAM.

Tukaj sledi v celoti Wilsonova nota, katero je poslal predsednik Združenih držav vsem vojskujočim se državam zahtevajoč od njih definitivnega pojasnila, zakaj se pravzaprav vojskujejo, in apelujoč za mir. Besedilo v oklepajih znači razliko v noti, ki je poslana Nemčiji od note, ki je poslana angleški vladi v London:

Državni departament,

WASHINGTON, 18. decembra 1916.

Državni tajnik poslaniku W. H. Pageju (J. W. Gerardu): Predsednik mi veleva, da vam pošljem sledečo noto, katero takoj izročite ministru za zunanje zadeve v državi, kjer ste nameščeni: Predsednik Združenih držav mi je naložil, da sugeriram vladi Vašega veličanstva (cesarski nemški vladi) gotovo nalogo s osirom na sedanjo vojno, in on upa, da bo britiška (cesarska nemška) vlada vzela to sugestijo v poštev v najbolj prijateljskem duhu, kajti sugestija prihaja ne samo od prijatelja, temveč tudi od zastopnika neutralne države, katere interesi so zelo prizadeti valed vojne in katere želi skorajšnjega konca vojne; željo je manifestirala potreba, kako je po najboljšem načinu mogoče obravnavati te interese, ako se bo vojna še nadaljevala.

Predsednik je že dolgo časa premišljeval o sugestiji, ki vam jo zdaj pošiljam po njegovem naročilu. On je v nekoliko v zadregi, ker prihaja s tem ravno v tem času, kajti dosedva se, kakor bi ga k temu pripravila nedavna mirovna ponudba centralnih velitelj (v noti poslani v Nemčijo: kakor da bi hoteli igrati del vloge pri nedavni mirovni ponudbi centralnih držav). V resnici pa ni ta sugestija v nobeni stvari s omenjeno ponudbo in predsednik bi jo bil zadržal, dokler bi ne bilo odgovora na ponudbo (v noti na Nemčijo: v resnici niso centralne države čisto nič vplivale na njega in predsednik bi bil zadržal svojo sugestijo toliko časa, dokler bi ne bilo neodvisnega odgovora na mirovno ponudbo), ali ker se stvar nanaša tudi na mir, upa predsednik, da bo stvar spoštovana v zvezi s drugimi mirovnimi predlogi, kajti končno imamo val enakosti željo. Predsednik prosi, da bi se njegova sugestija spoštovala tako kakor ona je in v pogledu, kakor da bi bila poslana v drugih okoliščinah.

Predsednik sugerira, da se naj vse vojskujoče države čimprej mogoče izrečejo glede na pogoje, na podlagi katerih bi se dala končati vojna in da bi se sklenil tak mir, ki bi jamčil, da se v bodočnosti več ne ponovi konflikt te vrste; pogoji naj bi bili taki, da bi se lahko primerjali kot samostojni. Njemu je vseeno, s kakšnimi sredstvi naj se to doseže. Drugo bi mu pa bilo, če bi mogel on pri tem kaj pomagati ali če bi on vsel inicijativo v doseg tega, in sicer na način, ki bi prinesel uspeh, ali on ne želi, da bi doleotal način, kako se naj to izvrši. On bo zadovoljen s vsakim korakom, ki ga storite v ta namen, samo da bo dosežen veliki cilj, ki ga ima pred očmi.

Predsednik povdarja, da so svrhe te vojne, kakršne imajo v mislih državniški v vojno spletenih državah, skoraj enake, kakor se te svrhe izražajo v splošnih terminih. Vsaka stranka želi, da bi imela manjše in slabše države ravno take pravice in privilegije proti vsaki agresivnosti v bodoče, kakršne imajo zdaj velike in močne države, ki so v vojni. Obe stranki želita, da bi bili vsaka zase varovani s ostalimi narodi vred za bodočnost proti vsaki ponovitvi vojne kakor je ta in proti upadu ali sebičnemu vmešanju katerokoli vrste. Obe stranki sta proti temu, da bi se še kdaj formalna tekmujoča zveza držav, ki bi vzdrževala negotovo ravnotežje med naraščajočim sumničanjem in rovanjem; na drugi strani se pa oglašajo želja iz obeh strani po zvezi držav, ki bi jamčila za mir in pravičnost po vsem svetu.

Praden je pa mogoče izvršiti sadnji korak, čuti vsaka stranka potrebo, da najprvo poravnava svoje raspraje, radi katerih se vrši vojna in sicer na podlagi pogojev, ki bodo predvsem garantirali neod-

visnost, nedotakljivost teritorijev in politično ter trgovsko svobodo prizadetih držav.

Pri podvzetju, kako se ima zagotoviti bodoči svetovni mir, je vlada in ljudstvo Združenih držav ravno tako zainteresirano kakor vlade vojskujočih se držav. Namera in sredstva za doseg te namere, imajo obvarovati slabše narode pred krivicami in nasilnostjo, zahteva ameriško ljudstvo ravno tako kakor vse ostale narode. Ameriško ljudstvo je s veseljem pripravljeno sodelovati za doseg te svrhe s vso uplívnostjo in pripomočki, ki so mu na razpolago, čim se konča vojna. Ali prej mora biti vojna končana. Pod kakšnimi pogoji je mogoče končati vojno, o tem ne more biti sugestije. Toda predsednik se čuti opravičenega in dolžnega povedati, da interesi ljudstva tirjajo konec vojne, ker drugače so lahko izgubljene večje pridobitve, ki imajo priti po vojni, ker drugače neutralne države, ki se zdaj dovolj trpijo, ne bodo mogle več dolgo prenašati tega položaja in ker končno lahko dobi civilizacija tak udarec, da ga ne bo mogoče nikdar popraviti.

Z osirom na to je predsednik opravičen sugerirati, da vojskujoče se države takoj primerjajo svoje pogoje, katerim imajo slediti končne priprave za mir, za svetovni mir, katerega želijo neutralne države ravno tako kakor vojskujoče se sile, in v katerem želijo vrstiti svoje odgovorno nalogo. Ako se bo vojna nadaljevala toliko časa, da bo s počasnim pojezanjem ena ali druga stranka iscrpana, ako bo še nadalje žrtvovanih milijone in milijone človeških življenj, dokler ena ali druga stranka jih ne bo več imela za žrtvovanje, ako se bo še nadalje podilgalo sovražstvo do stopinje, kjer se več ne bo moglo ohladiti, tedaj je vsako okrevanje narodov dvomljivo in upanje za mir in sodelovanje svobodnih narodov bo zastoj.

Življenje vsakega sveta je občutno prizadeto. Bleharni kotiček velike človeške družine občuti breme in grozo tega nenadkriljivega končanja s orožjem. Ni ga naroda na civiliziranem svetu, ki bi mogel biti v resnici stati izven uplívne te vojne ali ki bi mogel biti vsem pred njenimi učinki. A kljub temu še niso vojskujoče se države definitivno izjavile, zakaj se vojskujejo.

Veditejli več prizadetih držav so se še izrazili — kakor rečeno — s splošnimi pogoji. In ti splošni pogoji so zdaj, kakor da so enaki na obeh straneh. Toda do zdaj še ni bilo avtoritativne izjave na nobeni strani glede preostalih pogojev, ki bi, ako bi bili doseženi, zadovoljili prizadeto vlado in podložno ljudstvo, da je vojna pri kraju. Svet še smiraj ugiblje, kakšni definitivni pogoji, kakšna aktualna in izmenjana jamstva, kakšne politične in teritorialne spremembe ali poravnave in katera stopnja militarističnega uspeha more prinesiti konec vojne.

Morda je mir še bližje kot si mislimo; morda niso pogoji, ki jih nameravajo vojskujoče se skupine predložiti druga drugi, v tako velikem nasprotju kakor se bojimo; mogoče bi izmenjavala mnenja od ene in druge strani prinesla konferenco in s njo upanje na trajni sporazum med narodi v skorajšnji bodočnosti.

Predsednik ne predlaga miru in še celo ne ponuja posredovanja. On je predlaga, da se naj oglašajo vojskujoče se države v toliko, da svedo neutralne in v vojno spleteno države, koliko je še do miru, katerega pridakuje vse človeštvo s največjim hrepenenjem. Predsednik upa, da bodo te njegove besede, ki jih govori s prijateljskim duhom, našle prijazen odmev, in da bodo vsi, katerih se to tiče, razumeli namene njegovih besed. Predsednik trdno upa na odgovor, ki bo prinesel novo luč v zadeve sveta.

(Podpis) Lansing.

Nota je odposlana s majhnimi izpremembami, v kolikor odgovarja besedilo v vsakem slučaju, Veliki Britaniji, Franciji, Italiji, Japoniji, Rusiji, Belgiji, Črnigori, Portugalski, Rumunski, Srbiji, Nemčiji, Avstro-Ogrski, Turčiji in Bolgarski. Končno je dostavljena tudi vsem neutralnim državam v informacijo.

OBTOŽBO PROTI DELAVSKIM VODITELJEM SO UMAKNILI.

Tri štrajkarji obsojeni radi uboja.

Duluth, Minn., 21. decembra. — Obtožba radi umora proti sedmim obtožencem in eni obtoženki je ustavišena, ki so bili aretirani, ker je bil v štrajku ustrežen neki kompanijski stražar, ki je vdrl v hišo štrajkarjev.

Trije delavski voditelji — Carlo Tresca, Sam Seahlett in Joe Schmidt, ki so bili ob času rabuke na štrajkarjevem domu, sedem milij proč od pozorišča in so bili tudi obtoženi umora, so sedaj prosti.

Za drugih pet so spremenili obtožbo; mesto da se glasi na umor, so jo spremenili na uboj. Trije — Phil Masonovič, Joe Cernogorovič in Joe Nikiš — so se priznali vič in Joe Nikiš — so se priznali krivim uboja. V dom Masonoviča in udrlji kompanijski stražarji in udrlji tam je nastala tudi rabuka valed njihovega nasilnega nastopa, pri kateri sta bila vbita kompanijski stražar Dillon in en pasant. Neki "boarder" je bil ranjen.

Žena Masonoviča in John Orlandi sta prosta, ker se nista udeležila streljanja.

Konec gonje proti štrajkarjem dokazuje, da so se vsi blamirali, ki so trdili, da med štrajkarji obstaja zarota, da pomore kompanijsko stražarje.

Predlog državnega pravdnika je bil razočaranje za delavske za-

govornike. Pripravili so se za hudo bitko na sodišču in da dokažejo, da je zarota obstala le v domišljavih možganih trustovcev in njihov zagovornikov. Obravnava je imela pričeti dne 18. decembra v Virginiji, Minn., pa jo je državno pravdnništvo odvrnilo s tem, da je umaknilo obtožbo.

Oprostitev voditeljev stavke pomeni, da se spomladi stavka proti jeklarskemu trustu najbrž obnovi. Organizatorji imajo vso zimo čas, da organizirajo delavce. Masonovič, Cernogorič in Nikiš so obsojeni na nedoločen čas v ječo. Dolžnost organizacije je, da se zavzame za te žrtve stavke in ne opusti nobenega legalnega sredstva, da jih oprosti ječe.

Kompanijski stražar Dillon in trije deputiji niso imeli pravice vdreti v dom štrajkarjev, ker do danes še noben zakon ne proglašuje štrajkarjev za hudodelce. Njih dom je ravnatoko svet kot vsakega drugega prebivalca v Združenih državah, ki ni štrajkar in hudodelce.

Zločin je, če si kdo drzne vdreti v tuji dom, kjer nima nič iskati. In če so štrajkarji branili svoj dom pred nepoklicanimi ljudmi, ki so s silo hoteli vstati, so storili, kar stori vsak American, če hoče tuje vdreti v njegov dom.

V očeh nekega Američana je silobrar, če kdo strelja na človeka, ki hoče po sili v njegov dom in ugrozi prebivalce z orožjem.

PRI OKUPIRANJNU ZVEZNE ARMADE POMAGAJO OPOJNE PLJAČE.

Denar namesto patriotizma.

Washington, D. C., 21. decembra. — Walter L. Fisher iz Chicaga, bivši tajnik za notranje zadeve, je izjavil red senatnim odsekom za vojaške zadeve, da se zvezni častniki pritožujejo, da ne morejo dobiti rekrutov, kakršne si žele. Mnogo rekrutov pade zopet v stari greh in slabe navade.

Fisher je trdil, da je 15 dolarjev na mesec premalo za vojake. Po njegovem mnenju se noben človek ne priglasil delati za tako plačo, dokler lahko kje drugje več zasluži.

Armadni častniki so mu povedali, če povisajo mezdo na 30 dolarjev mesečno, da se bo na postajališčih za rekrutiranje priglasilo toliko rekrutov, da ne bodo vedeli kam z njimi.

Fisher je nasprotnik splošne vojaške obveznosti, ampak vseeno je priporočal, da se vežbajo otroci v solah.

Generalmajor Wood je pobijal Fisherjev predlog za 30 dolarjev plače na mesec in je menil, da 15 dolarjev na mesec zadostuje za navadnega vojaka. Priporočal je, naj vlada razpali patriotizem mladencev, mesto da podvoji plačo. Za Združene države je bolj ekonomično, če se plačuje vojake s patriotizmom, kakor da se jim pri boljši mezdi za petnajst dolarjev na mesec.

Wood je posebno naglašal, da ni prostora za milico v narodni obrambi. Zvezna armada bi prevzela miličarske častnike, a le kot prostake. Priporočal je, da bi bilo za kapitaliste boljše, če legislatura uvedejo konstablerske čete, kakršne že imajo v Pennsilvaniji, da nastopijo ob času stavke, kakor da se poslužujejo milice.

General Scott, načelnik generalnega štaba, je ponovil svojo izjavo iz svojega letnega poročila, da le splošna obveznost reši vprašanje sposobne armade.

Tulsa, Okla., 21. decembra. — Bančni tolovaji so v narodni banki v Skiatooka razgnali banko z dinamitom in odnesli \$20,000.

Tolovaji so bili še čez hribe in doline, ko so se v Tulsi in Skiatooku formirale patrolje, da gredo lovit tolovaje, ki so porezali telefonske in brzojavne žice, da so tako preprečili obveščanje bližnjih mest o bančnem vladu.

Stiatook je oddaljen le pet milj od gorovja Osaga, ki služi že skoro štirideset let hudodelcem za pribežališče.

VREME.

V petek za Illinois deloma oblačno in mrzlo. V soboto gorkejšje. Različni vetrovi.

MIROVNA NOTA VSLED NEVARNOSTI VOJNE?

KAJ PRAVI DRŽAVNI TAJNIK LANSING.

Zadnje vesti.

Washington, 21. dec. — Državni tajnik je danes izjavil, da je Wilson zato poslal mirovno noto vojskujočim se državam, "ker so pravice Združenih držav vedno bolj ugrožane od obeh skupin, valed česar je postal položaj še kritičen in se je bati, da bodo Združene države prisiljene v vojno." Lansing je celo dejal, da so Združene države "še na robu vojne." Valed tega je potrebno, da Združene države svedo, kaj hočejo centralni in ententni zavezniški, da si znano urediti naše stališče v bodočnosti.

Pozneje je Lansing izdal drugo poročilo, v katerem pravi, da se ne smejo njegove besede tolmačiti, kakor da bi bile Združene države že zdaj v nevarnosti vojne.

London, 21. dec. — Minister zunanjih zadev je danes prejel Wilsonovo noto. Uradno ni še nič komentiral note, toda privatno se bližajo glasovi, da "je Wilson storil ta korak v najbolj nesrečnem času." Nota še ni bila objavljena v Londonu.

PONOVNO ŠTETJE GLASOV ZA HILLQUITTA POSTAJA UGODNO.

New York, 21. decembra. — Socialistični kongresni kandidat Morris Hillquitt je pri ponovnem preliminarnem štetju pridobil 175 glasov in jih potrebuje še 230, da bo imel toliko glasov, kot njegov republikanski nasprotnik Siegel.

Advokatje vseh treh strank so do sedaj pregledali glasove 21 okrajev in pregledati jih morajo še 20 okrajev.

V 23. volilnem okraju je Hillquitt pridobil osem glasov in Siegel je izgubil tri. V 14. volilnem okraju je Hillquitt pridobil le 2 glasa. V 10 okraju so manjkale štiri glasovnice.

Socialistični zastopnik, ki so navzoči pri štetju glasov, so presenečeni, ker je Hillquitt tam pridobil glasove, kjer jih niso pričakovali. Rezultat štetja glasov dokazuje, da morajo socialisti imeti na vsakem volišču svoje zastopnike, ako nehoje, da goljufajo njih kandidate za glasove.

Splošno se čini gorvorka, da so nepočetni volilni uradniki lahko v nekaterih slučajih zbrisali sledi svojih manipulacij že potem, ko so bile volitve končane.

ZVEZNI USLUŽBENCI ZAHTEVAJO PRAVICO DO ARGANI-ZAZAČIJE.

Washington, D. C., 21. decemb. — Okoli tri tisoče zveznih uslužbencev je zborovalo v dvorani Convention. Sprejeli so resolucije, v katerih apelirajo na vse zvezne uslužbence v Združenih državah, da se organizirajo in bojujejo za boljše življanske razmere.

Gomperz, predsednik "Ameriške delavske federacije", je kritiziral predsednika Clevelanda, Roosevelta in Tafta, ki so izdali ukaze, v katerih odrekajo zveznim uradnikom pravico do organizacije.

LEPA POGAČA ZA DELNIČARJE.

Denver, Colo., 21. decembra. — Delničarjem Portlenad Gold Mining kompanije v Cripple Creeku je bila odpodana dividenda v šekih za 60.000. — Skozi vse leto so prejeli delničarji na dividendah \$420.000.

Družba je v teku leta izvrčila še popravila na svojem obratu in ga izdatno razširila; kljub temu je imela še velik profit.

Bismarck, N. D., 21. decembra. Včeraj je oficijelni toplomer kazal 42 stopinj pod ničlo.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Ishajte dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Reklamati se ne
vrstajo.

Narodina: Zedinjena država (vsevan
Cine) in Kanada \$2 na leto, \$1.50 na pol leta
in \$1 na tri mesece; Čilgo in izvenotvo
\$4.50 na leto, \$2.50 na pol leta, \$1.50 na tri
mesece.

Nazlov na vsa, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National
Benefit Society

Printed daily except Sundays and Holidays
OWNED BY SLOVENE NATIONAL
BENEFIT SOCIETY

Advertising rates on agreement

Subscription: United States (except Chi-
cago) and Canada \$2 per year; Chicago and
foreign countries, \$4.50 per year.

Address:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Telefon Lawndale 4635.

Datum v odepaju n. pr. (Decem-
ber 31—16) poleg vašega ime-
na in nazlova pomeni, da vam s
tem dnevom poteče naročnina. Po-
zovite je pravočasno, da se vam
ne ustavi list.

Drug za drugim prihaja.

Oglasil se je tudi dr. Harwey
W. Wiley in povedal ameriški jav-
nosti, da edina odpomoč proti dra-
žini je, če mesta in države vzamejo
živila iz privatnih rok in ga
prodajajo za potrebo ljudi in ne
za profit. Dr. Wiley je bil nekoč
vladni službi v Washingtonu,
kjer se je pošteno in energično bo-
ril proti ponarejanju živil in nje-
zova poštenost je bila vzrok, da
so ga spravili ob službo. Ampak
oh jezik in pero ga še niso spravi-
li in dr. Wiley nadaljuje s pamet-
nimi nasveti, o katerih je prepri-
čan da so ljudstvu na korist.

Dr. Wiley ni slep in zato vidi že
danes to, kar bo videlo stotine in
tisoče ljudi jutri in milijone ljudi
pojutrišnjem: Njemu se nikakor
ne more očitati, da je socialist, ali
kljub temu je prišel na tisto mi-
sel, o kateri sanjajo nesrečni so-
cialisti že lepo številce let. To je
tista tajnost, o kateri kupljeno ča-
sopisje, kupljeni govorniki in ku-
pljene prižnice najrajši molče —
toda o kateri na molči pošteno de-
lavsko časopisje.

Dr. Wiley je prišel do pravega
prepričanja, da bo delavsko ljud-
stvo imelo zmiraj manj in plače-
valo za potrebščine zmiraj več, do-
dler bodo z njegovim produktom
gospodarili tisti, ki niče ne delajo,
nač pa vse spravijo. Mož je pri-
šel do prepričanja, da bo živč
vodno drag in redek, dokler bodo
z njimi špekulirali privatni dobi-
ščaloveci.

Koliko ljudi v Ameriki je že
poznalo to resnico; koliko jih je
že umrlo za to resnico. Stvar je
javna tajnost, ampak javnost,
naša oficijelna javnost se ne zme-
ni. Naši zakonodajalci se pustijo
rajši blamirati do neba z razni-
mi preiskavanji, o katerih so v na-
prej prepričani da ne bodo prav
ne pomagale. Tudi med njimi,
zakonodajalci, so ljudje, ki so spo-
znali to resnico, ali oni rajši za-
mečijo, kadar gredo mimo resni-
ce in grede kakor Ribničan v dol-
lino po konju, za katerega vedo,
da ga ni tam.

Počasi pa prihajajo. Drug za
drugim prihajajo, kakor je prišel
dr. Wiley. Prihajajo z resnico, da
nevezadnje je socialistično zdrav-
ilo če najboljše.

Mogočne monarhije v Evropi,
katere je krvava vojna pritisnila
k zdru, so se v skrajni sili oprile
svojetve, ki dalec precej po socia-
lizmu. Podržavljence živit, delez-
na in drugih naprav se vrši dan
za dnem in zdi se, kakor da bi
botle evropske monarhije preko
siti druga drugo s pristozanjem
privatnega profita.

Vse države na svetu se že gib-
ljejo v smeri proti socializmu, in
edno Amerika caplja se daleč v
ozadju. Ali tudi pri nas se že svi-
ta. Seveda imamo v vaju, toda
draginjo, ki je v kakor poslednja
vojna, nismo nikoli. Zato pa bo Ame-
rika prisiljena, čes noč, da en-
krat stori kaj pametnega. Zna-
nja so tukaj. Dr. Wiley se eno
znanjenje "Society of Equity".
Je priporočila državno lastništvo
železniskega prometa in avta-
skladnja za živeč, je drugo. Pol-
tucaata posameznih mest, ki so za-
čela trgovati s premogom in z

měsomi, so tretje znamenje. Far-
marji in North Dakoti zahtevajo
državno lastništvo žitne in mil-
nov za pšenico. To je zopet drugo
in zelo dobro znamenje. Farmarji
so namreč spoznali, da jim želez-
niške družbe in privatni posestni-
ki velikih mlinov vzamejo skoraj
ves trud, ki ga imajo s pšenico,
in vrhoteča mora konzument pro-
keto drago plačati moko in kruh.
Čas je, da se tudi delavci zdravi-
mo in organizirajo v stranki, ki
zahteva ljudsko last vseh proizva-
jalnih sredstev. Kajti, čimprej se
zdravimo delavci, ki tvorijo naj-
večji del ameriškega ljudstva,
tamprej zavonjo poslednja dva
privatnemu monopolu in privatne-
mu profitu.

Mir je dobil klopoto.

Lloyd George je govoril, govoril
je Briand in govorila je ruska
duma. Vsi trije so dali klopoto mi-
rovnemu predlogu, ki je prišel iz
Nemčije.

Seveda — to se je moralo zgo-
diti zaradi lepšega. Lloyd George
e tutti quanti, ki odločajo usodo
milijonov v zakopih entente, so za-
vržli mirovno ponudbo že zaradi
tega, ker se Nemčija hvali v svoji
noti, da je ona zmagovalka in
da so njeni nasprotniki zakrivilji
vojno. V Londonu, Parizu in Pe-
trogradu pa trdijo na vsu moč, da
Nemčija še ni izvojevala vojne in
da je ona kriva vojne. Potemta-
kemi je odgovor zaveznikov le pro-
tiklofuta.

Ampak ententa je sklenila od-
govoriti Nemčiji s formalno noto,
ki bo zopet potovala okrog hrbita
v žep — iz Evrope v Ameriko in
iz Amerike nazaj v Evropo. To se
lahko smatra za nov korak k mi-
ru. Zavezniki bodo morda zahte-
vali od Nemčije, da sporoči svoje
mirovne pogoje, in če je Nemčija
s svojo prvo noto to hotela, tedaj
bo imela priliko, da pokaže svo-
jo dobro voljo za nadaljevanje di-
plomatičnega diskuriranja.

Stvar se je začela in upati je
da se ne konča z govorom Lloyd
Georgea in z zavezniško noto, če-
prav bodo še letele klopote.

Zdaj je logičen moment, da pri-
tisnejo neutralne države. Ako
Wilson ne izrazi teža vevlačnega
momenta za posredovanje, tedaj
je izgubil najlepšo priljnost za
zgodovinsko delo. Naprej za mir!

Božič v Betlehemu.

Piše W. B.

Nikjer na svetu ni božič toliko
pomemben kakor v najhitem asir-
kem mestecu Betlehemu, kajti
tu je bil Jezus rojen. V Betlehe-
mu je praznovanje božiča pridra-
želo svoj prisotni verski značaj;
ceremonije in navade slavja so
kristjanske in orientalne. Slavje
božiča v Ameriki nima nič poseb-
no verskega na sebi; o rojstvu Je-
zusa, ustanovitelja kristjanstva,
se malo govori. Vse je navdušeno
edine za "Santa Klauza" in za
božične nasade, katere izvirajo
največ iz Nemškega bajkoscija.
Božičnega slavja, ki naj bi spomi-
njalo rojstvo Jezusa, Jezus sploh
nikdar želel ni. Nobena bližnja ne-
govna o tem, in nikjer se ne čita
da bi Jezus v svojem življenju ke-
tj raznov. l svoj rojstni dan ali
da bi ga njegovi apostoli in učeni-
ci slavjali. Vendar je pa zanimivo
vedeti, kako obhajajo rojstni dan
Jezusa v njegovem rojstem kra-
ju.

Večina prebivalstva Betlehe-
ma je grške pravoslavne vere. Ti
se drže juljanskega koledarja in
praznujejo božič dvanajst dni po-
zneje kot rimokatoličani in pro-
testanti, ki praznujejo božič po
gregorijanskem letnem štetju, 25.
decembra. V Betlehemu je kakih
tisoč rimokatolikov in kakih dvesto
protestantov. Tem je božič dan
počutila in razveseljevanja; slavi-
jo ga s pomenljivimi verskimi ce-
remonijami in s starimi navadami,
ki zahtevajo, da se popije veliko
vina in da se opijanje.

Na božični dan je vse v prazni-
čnem obdobju, in celotna betlehem-
ska deželata nosita dan svojega ti-
arozno žlatov, svoj vratni nakit iz
svetlinih ž frankov, in svojo za-
pestovno in hrkastega denarja.
Ljudje vsaki dekle se opletoči v
vso svojo dedščino tako, da njeno
doto vsaki haki vidi.

Betlehem je mesto neprestanih
ceremonij, ker skoraj vsaki dan ob-
hajajo ali ona vera kak praznik,
in poleg hebrejske so tu vse druge
kristjanske vere zastopane.

Betlehemski rimokatoliški bo-

žič se prične s polnočico. Latin-
ski patrijarh Jeruzalema, ki je
glavar frančiškanskega reda v Pa-
lestini, kateri red je odgovoren za
vse rimokatoliške svetinje v sveti
deželi, vodi v spremstvu franco-
skega generalnega konzula dan
pred Božičem procesijo v Betlehe-
m iz šest milj oddaljenega me-
sta Jeruzalem. V tej procesiji so
vsí duhovni in redovniki raznih
jeruzalemskih cerkva in samosta-
nov. Na glavnem trgu Betlehema
sprejmejo procesijo betlehemske
frančiškani, kateri imajo kontro-
lo čez rimokatoliške interese v
cerkvi, kjer je bil Jezus rojen, in
katere vsebuje tudi fano sv. Kata-
rine. Pri vstopu procesije v rimo-
katoliško kapelo te cerkve ob de-
setih zvečer igra godba in poje de-
ški zbor, kojega petje ni nič kaj
privlačno in je bolj podobno sta-
roveškim psalmom njih prednika
Davida. V kapeli so zbrani vsi ri-
mokatoličani Betlehema in okoli-
ce, in ženstvo šepče, se razgovar-
ja in smeje in ne kaže v najmanj-
šem smislu one pobožnosti, katere
se opazi pri rimokatolikih zapad-
nih dežel. Ta dirindaj je dovol-
jen en čas, potem pa pridriva v
kapelo dva mlada frančiškana in
vstavitva šum s tem, da natepeta
nekaj žensk z vrvmi katere nosi-
ta okoli pasu.

Rimokatoliška cerkev v Palesti-
ni posnema navade grško pravos-
lavne vere, kajti v cerkvi ni se-
dežev in morajo verniki stati ali
pa klečati. Vernikom v sveti de-
želi menda ni zapovedano, da bi
bili tihi in mirni. S tem pa ni re-
čeno, da niso pobožni, ampak rav-
no narobe, s svojo prenapeto po-
božnostjo delaji največ šuma in
nemira. Čut pobožnosti izražajo
mnogi s kliči, z vpitjem, z glas-
nim govorenjem, in z gibanjem in
guganjem telesa liki zamoreem v
ameriških zamorskih baptistov-
skih cerkvah, kjer se skoro da ne
pleše na zvokce orgelj.

Procesija duhovnov s patrijar-
hom na čelu gre ravno o polnoči
po stopnjah doli v jama, kjer je
bil nekdanji hlev v kojem je bil Je-
zus rojen. V procesiji so tudi vsi
verniki in vsak nosi gorčo sveč.
Slahtijo se v to jama kot vžgalice
v skatli. Grška pravoslavna vera
dovoljuje ta dan rimokatoliča-
nom, da rabijo njih prostor v cer-
vi za procesijo. Prepovedano je
pa rimokatoličanom stopiti na tla
grškopravoslavnega dela cerkve.
Da se to ne zgodi, kar bi seve o-
skrunila cerkev, položijo na tla
prepogo, po kateri hodijo rimo-
katoličani. Ob vsaki strani
prepogje stoji vrsta grškopravo-
slavnih duhovnov in rednikov, ki
pazijo, da noben rimokatoličan ne
stopi na njih svetu tla. V kakem
naračnjaštvu drži duhovstvo šede
deželo svoje nevedne vernike že
danes, je tu očevidno.

Patrijarh se vstavi najprvo pri
svetih jasliah, katere lastijo edino
rimokatoličani. Lesene jaslji, v ka-
terih je bil baje Jezus rojen, so
preselili pred stoletji v Rim, kjer
so razstavljeni vsak božič. Jaslji v
betlehemske cerkvi so iz dragoce-
nega mramorja. Drugič se procesi-
ja vstavi pri oltarju, na prostora
kjer so poklekili tri modrija-
ni iz Jutrovih dežel, kateri so pri-
nesli darove otroškemu odrešeni-
ku. Nazadnje se vstavi patrijarh
v luknji, kjer je takozvan temelj
rimokatoliške cerkve, in tu opravi
svojo mašo. Tu se natlači verni-
kov, da so prav sprežani skupaj.
Dim od sveč in vzhod ljudstva je
tak, da se vse duši in slavje je
vse kaj drugega kakor si norma-
len človek predstavlja izkazanje
časti bogu. Po končanem patriar-
halnem opravilu se ponavlja maša
za mašo, od polnoči do poldne ne-
prenehoma, ker v Betlehemu je na
sveti dan mnogo duhovnov iz vseh
delov sveta, kateri so prišli sem,
da opravijo svojo mašo na prostora
rojstva odrešiteljevega, kjer je
bil živinski hlev pred 1916timi le-
ti.

Rimokatoličani so dobili oblast
čez rojstno cerkev Jezusa leta 1099
vsled uspehov križarske armade,
ki je podjarmila Palestino. Bald-
win, kralj Jeruzalema, je bil vsto-
pničen v tej cerkvi na božični dan
leta 1101. V dvanajstem stoletju
je bila v tej cerkvi škofija in je
trajala do leta 1672, v katerem le-
tu je grškopravoslavna vera s po-
moščjo drugih orientalnih sekt
spodrinila premoč rimokatoliča-
nov, katerim se je do leta 1852
vzela vsa pravica do te cerkve. V
tem letu je francoski cesar Napo-
leon III. izsilil od turškega sulta-
na, da se je dalo rimokatoličkim
frančiškanom del te cerkve, in od

te dobe je Francija vsarh rimoka-
toliških privilegij v Palestini.

Govori se, da so frančiškani
vkradli francosko srebrno zvezdo,
katere je značila rojstni prostor
odrešenika, zato so dunajski kato-
ličani poslali drugo srebrno zvez-
do, ki visi v luknji, kjer je bil ro-
jen sin božji, ki je ob enem tudi
sin tesarja Jožefa. Napoleon III.
je zahteval, pa ni dobil od sultana
ključ do hleva, kjer je bil Jezus
rojen. Nad jaslji je obesil ta ce-
sar omenjeno srebrno zvezdo, v
kateri je bil vdelan francoskega
cesarstva grb. Ta zvezda je pozne-
je zginila, vendar je pa ta predz-
nost cesarjeva zbudila splošno ne-
voljo med drugimi cesarstvi, po-
sebnost na ruskem dvoru, in kon-
čala se je ta stvar v krimski voj-
ski. Današes čuvajo svetinje te
cerkve latinski, grški in armenski
duhovni in s pomočjo mohame-
danskih vojvokov se vzdržuje med
njimi mir in red.

Prebivalci Betlehema ne vedo
ničesar o Santa Klavzu, o božičnih
darilih, o božičnih drevesih, o bo-
žičnih vencih, o jaslicah, itd. Te
stvari sploh ne izhajajo iz svete
dežele, ampak priše so med nas
kristjane največ od bivših poga-
nov severne Evrope.

Božič v Betlehemu je spominsko
slavje obiska treh modrijanov,
prikazni nebeških angeljev pastir-
jem, in rojstva Jezusa. In Betle-
hemčanom ni Jezus le sin boga,
odrešenik sveta, ustanovitelj kri-
stjanstva in najbolj častito bitje
človeštva vseljenanih dob, marveč
je tudi Jezus sin Marije, katere
je bila betlehemska rojakinja, be-
tlehemske dekle. In pri tem ni no-
benega bogoskrunstva, če trdijo
Betlehemčani, da je bil Jezus Kris-
tus njih somešan, njih rojak.

DOPISI.

Cleveland, O. — Slovenska me-
tropolpa ameriška je zavrtva v belo
odejo. Življenje po raznih parkih
je prenehalo, zato je pa tembolj
živahno po raznih dvoranah ter
drugih javnih lokalih. Navdse ži-
vo je pa v socialistični dvorani na
St. Clair in 55. cesti, kjer se pevci
soc. pevskega društva "Zarja"
marljivo pripravljajo na imeniten
"koncert" s plesom, ki se bo vr-
šil v nedeljo 24. decembra popo-
ludne ob 2:30 uri v Jos. Birkovi
dvorani. Mogoče bo kdo rekel:
"kaj mi hoče, vsaj "koncertov"
in veselje imamo že itak preveč."
Toda le počasi prijatelj: Da to ne
bode navaden koncert, ti hočem
takoj dokazati. Kmalu po drugi u-
ri pop. se prično zbirati in dvorani
pevska društva raznih narodnosti.
Tako bodemo videli dobro izvež-
bane ter številne pevce od hrvat-
skega soc. pevs. zbora "Crveni
Barjak". Nato se prikaže deputa-
tja pevcev naših severnih bratov
Čehov od soc. pevs. zbora "Ferd.
Lassalle", katerim niso niti "ope-
re" uprizorjati tuja stvar. In pa
kdo ne bi poznal malih, toda na-
prednih Fincev, ki akoravno so
pod kruto roko ruskega carja, so
vendar eden najnaprednejših na-
rodov v Evropi. Radostno so se
odzvati našemu vabilu ter objubi-
li sodelovati s svojim številnim
mešanim zborom. Poleg zborov
bodemo slišali razne samospeve in
dvopeve od imenitnih pevcev in
pevk. Da pa deklamacije ne bode
manjkalo, zato se pa naše vrle so-
družice neumorno trudijo. Med
odmorom pa proizvaja razne to-
čke dobroznani orkester F. Buta-
la. Takoj po "koncertu" se prič-
ne ples, ki pa bode vseboval nek-
aj novega, namreč da bode vsak
plesalec in plesalka z lahkoto pri-
šel do para, ne oziraje se na sta-
rost in lepoto brez na strahu pred
"korbico." Kako se to zgodi je
pa seveda tajnost. Sedaj pa še ne-
kaj. Ker se vedno sliši od strani
našega nežnega spola, da ne uživa
enakih pravic z moškimi, se je
sklenilo, da se jim sedaj da pri-
lika, da pokažejo svojo zmoglost
in moč in to je, da bodo od 11. do
42. ure volile plesalec po svoji vo-
lji. Torej fantje in možje pozor!
— Društvo "Zarja" je še mlado,
kljub temu ima pa številne in iz-
vrstne moči. Da je pa zmoglo za
vsaki nastop, je pa že večkrat po-
kazalo pri raznih prireditvah,
kjer je vselej doseglo popoln us-
peh. Vstopnina na "koncert" je
pri društvenih članih 25c, pri bla-
gajni pa 35c. Z ozirom na nizko
vstopnino ter bogat program se
pričakuje od strani občinstva o-
bitna udeležba. Zatorej vsi v Bir-
kovo dvorano v nedeljo 24. de-
cembra!

Madison, Wis., 20. decembra. —
Državne oblasti so predložile far-
marjem v Wisconsinu, da vsak
farmer zgradi napravo za brezžič-
ni brzojav, da bodo lahko preje-
mali vremenska poročila direktno
iz wisconsinske univerze.

Waxahatchie, Tex., 20. dec. —
55letni Harvey Green je padel v
kačevi v bombaževo seme in se za-
dibal.

Chesmans, Wyo., 21. decembra.
— V ognju, ki je uničil hotel In-
terocan, so ostali Roy A. White
iz Delte, Cal., njegova žena in tri-
je sinovi.

Strassburg, Colo., 21. decembra.
— J. P. Hardina, 50 let starega
blagajnika državne banke v
Strassburgu, so našli mrtvega in
s prestreljano glavo na praznem
stavbišču.

Hardin je šel kot ponavadi na
banko, da prične z delom. Ko pri-
de do vrat, vidi na vratih napis:
"Zaprto na ukaz bančnih komi-
sarjev". Ta vest je tako vplivala
na Hardina, da si je pognal kro-
lo v glavo.

Pittsburgh, Pa., 21. decembra.
— Ko je komisar P. P. Walsh
vprašal 20letno zamorko Lucy
Stepney, zakaj je umorila svoje
petmesecno dete, je odgovorila:
"Nisem marala zanj in nisem
hotela, da je ima kdo drugi, zato
je boljše, da je mrtvo!"

Mati je izpovedala, da je kma-
lu potem, ko je njena sestra Flo-
rence Stepney odšla v šolo, prere-
zala detetu vrat z britvijo in ga
položila v posteljo. Gledala je, ka-
ko je dete umiralo in potem se
je vlegla poleg njega. Tam je le-
žala, dokler ni njena sestra prišla
iz šole.

New York, 21. decembra. —
Federal Sugar Refining družba po

Eveleth, Minn. — "Ljubo do-
ma, kdor ga ima, pravi pregovor
in resnica je to. Celo male, drobne
živalice si gradijo posameznike, za
družine in za velike množice.

Pred kratkim sem se mudil v
slovenski naselbini Gilbert. Videl
sem tam tri "Domove" ali dvora-
ne in v eni teh se je igrala dra-
matična predstava "Domen", kte-
ro je vprizorilo slovensko drama-
tično društvo. Vprašal sem čeg-
ve so to dvorane in povedali so
mi, da so finske. Ko sem vprašal,
kje je kakšna slovenska dvorana,
so mi povedali, da ni nobene v
Gilbertu!

Mala pešičica Fincev ima tri dvo-
rane, veliko število Slovencev pa
nobene. Zato pa Slovenci tudi nič
nimamo na političnem in gospo-
darskem polju. — Mnogokrat sli-
šim godrnjanje čes, da Finci ima-
jo vsa boljša dela. Jaz to z obe-
ma rokama podpisem, ker je res-
nica. Zakaj pa jih imajo? Zato
ker imajo svoja zbirališča, kjer se
učijo in izobražujejo v vseh ozi-
rih, česar pa žalibog ni pri nas
Slovincih.

Tudi pri nas na Evelethu smo
Slovenci izkopali eno veliko luk-
njo, na kateri hočemo postaviti naš
"Dom". Žalostno je, da Slovenci
nismo za take stvari tako požr-
tvovalni kot su drugi narodi, zato
se pa toliko rajše pripravamo. To
je tudi vzrok, da ta luknja še
vedno zeva široko odprta. Da bi
se jo malo zadrlalo, prireditelj bo
tukajšno dramatično društvo za-
bavni večer, ktereja čisti dobiček
je namenjen za pokritje nekoliko
dolga na Narodnem domu.

Člani dramatičnega društva se
trudijo na vsu moč, da bo vsak
vdeleženec zadovoljen. Na progr-
mu je šaljiva igra "Bratrance",
živa slika Kristovega rojstva, tom-
bola, sv. Miklavž bo obaroval vse
otroke itd. Zatorej pridite vsi v
Auditorium 24. decembra, ali na
sveti večer! — M. Panian.

Širom Amerike.

El Paso, Tex., 20. decembra. —
Miličarji osmega obiškega pe-
špolka protestirajo proti hrani in
sanitarnim napravam.

Sullivan, Ind., 20. decembra. —
Veliko zanimanje vlada med tu-
kajšnjimi prebivalci, kako odloči
sodišče: za "mokre" ali za "su-
he."

Pri zadnjih volitvah so imeli
"suhi," dva glasa večine v Biek-
nellu. Ko so prešeli glasove pred
okrajnimi komisarji, so imeli "su-
hi" še vedno dva glasa večine.
Pri prihodnjem štetju so "suhi"
izgubili tri glasove in "mokri"
so imeli en glas večine.

Madison, Wis., 20. decembra. —
Državne oblasti so predložile far-
marjem v Wisconsinu, da vsak
farmer zgradi napravo za brezžič-
ni brzojav, da bodo lahko preje-
mali vremenska poročila direktno
iz wisconsinske univerze.

Waxahatchie, Tex., 20. dec. —
55letni Harvey Green je padel v
kačevi v bombaževo seme in se za-
dibal.

Chesmans, Wyo., 21. decembra.
— V ognju, ki je uničil hotel In-
terocan, so ostali Roy A. White
iz Delte, Cal., njegova žena in tri-
je sinovi.

Strassburg, Colo., 21. decembra.
— J. P. Hardina, 50 let starega
blagajnika državne banke v
Strassburgu, so našli mrtvega in
s prestreljano glavo na praznem
stavbišču.

Hardin je šel kot ponavadi na
banko, da prične z delom. Ko pri-
de do vrat, vidi na vratih napis:
"Zaprto na ukaz bančnih komi-
sarjev". Ta vest je tako vplivala
na Hardina, da si je pognal kro-
lo v glavo.

Pittsburgh, Pa., 21. decembra.
— Ko je komisar P. P. Walsh
vprašal 20letno zamorko Lucy
Stepney, zakaj je umorila svoje
petmesecno dete, je odgovorila:
"Nisem marala zanj in nisem
hotela, da je ima kdo drugi, zato
je boljše, da je mrtvo!"

Mati je izpovedala, da je kma-
lu potem, ko je njena sestra Flo-
rence Stepney odšla v šolo, prere-
zala detetu vrat z britvijo in ga
položila v posteljo. Gledala je, ka-
ko je dete umiralo in potem se
je vlegla poleg njega. Tam je le-
žala, dokler ni njena sestra prišla
iz šole.

New York, 21. decembra. —
Federal Sugar Refining družba po

roča, da bo letos pridelek slad-
kornega trsta na Kubi ogromen.
Pridelali bodo 3,466,000 ton, med-
tem ko je lanski pridelek znašal
3,005,000 ton, predlanski pa
2,582,245 ton.

Marion, Ill., 21. decembra. —
20letna Ethel Jearless je rabila
petrolej za netivo, pri tem se
je vžgala obleka in dobila je tak-
težke opekline, da je za njimi
mrla.

Joplin, Mo., 21. decembra. —
Samuel C. Davis iz Tulse, Okla,
bogati zemljišeni trgovec z Okla-
janskimi zemljišči, je bil ustrel-
jen na domu ločene žene Daisy
Carter, s katero se je imel poro-
čiti v par dneh.

Davis se je vrnil iz mesta,
premostv Carterjeve in njene ma-
tere. Videli so vbito šipo in mi-
slili so, da je tat v hiši. Davis je
prišel iskati tatu s samokresom
v roki. Naenkrat je nanj od zado-
ustrelil morilec, ki je imel zakrit
kan obraz. Obe ženi sta hitro za-
prli vrata sobe, v kateri je bil E-
streljen Davis in tu tiščali z ve-
rjuno težo. Morilec je zagrozil, da
bo streljal skozi vrata, če ga n-
pustita. Ženi sta se zbalj grožen-
in sta ga izpustili. Morilec je ni-
meril na ženi samokres in mer-
nanji, dokler ni izginil med vrati.

V hiši ni manjkalo nič in pol-
cija sodi, da je bil umor izvrše-
n iz maščevanja.

St. Joseph, Mo., 21. decembra. —
Neki italijanski prozni delavec
je na vlaku Burlington železnice
izgubil pamet, ko se je bližal v-
Forest Cityju, Mo. Potegnil je ni-
in oklad dr. H. B. Russella iz Ske-
mora, Mo., in John Carona, me-
kanskega prožnega delavca, po-
den so mu vzeli nož.

Italijanskega delavca, za kat-
rega ime se ne ve, so oddali v
krajno ječo v Oregon, Mo.

Indianapolis, Ind., 21. dec. —
Poročilo o stavki cestnoželezniških
uslužbencev, ki je izšlo v "Labe
Heraldu," dokazuje, da je stav-
ka kompanijo zelo draga reš.

Plačnine kuverte, ki so jih na-
blizo remiz, dokazujejo, da kom-
panija visoko plačuje stavkokože.
Na eni kuverti je bilo zapisano
\$29, na drugi pa \$37 za ravnos-
delavni čas.

Družba se je bahala v svojem
glasu, da je plačevala najbolj
plačane unijske delavce

POLOŽAJ NA BOJNIH FRONTAH.

Berlin, 21. dec. — Generalni poročnik da boji na rumunski fronti so zdaj osredotojeni na severni del Dobruže, kjer se sovranski trdovratno brani. — Bukarešta, nekdanje glavno mesto Rumunske, počasi prehaja v normalno stanje. Nova vojna uprava naredila red, trgovina se vrača v polni meri in denar centralnih bank neovirano kroži. Vojna uprava je prepričana vsa večja poslopja v mestu v bolnišnice. Palače ministrskega predsednika Bratiana in drugih vladnih prvakov, ki so ušli iz Bukarešte, je de la uprava zapletila.

Petrograd, 21. dec. — Na brežovjih nižje Donave se vrši ljuto bojevanje. Mackensen se spoznal, da je pot čez podonavsko nižino do Braile najtežavnejša pot, odkar je prekoračil Donavo pri Čeremodinu. Nemci so končno ustavljene kakih 30 milj južozapadno od Braile ne toliko zaradi težkega prometa in slabih potov kakor zaradi hrabrega odpora ruskih kozakov, ki stoje tamkaj na straži, dokler se niso ostanki rumunske armade neovirano umaknili za črto front. To se je tudi zgodilo. Mackensenuo prodiranje v Dobružo je tudi počasno.

Generalni štab je poročal sinoči: Severni napadi na levem bregu Donave v okolici Parlitte so bili odbiti. Naše čete na desnem križu v Dobruži se uspešno borijo v okolici Cerne in Umacheje. V Karpatih in v okolici Rimnik-Budena se vrše spopadi med oglednimi posadkami. Južozapadno od Brody (Galicija) je naša artilerija odbila sovražni napad.

Pariz, 21. dec. — Včeraj je sovražnik ljuto bombardiral naše pozicije južno od Somme in naša artilerija je krepko odgovarjala. Pri Verdunu se vrše topniški boji.

London, 21. dec. — Vojni urad poroča le o lokalnih upadih v zakopih in artilerijskih praskah na več krajih fronte.

Berlin, 21. dec. — Generalni štab poroča o topniških bojih ob Somme, v Šampaniji in na istočnem bregu Mase pri Verdunu. Iz macedonske fronte ni nič novega.

Pariz, 21. dec. — Na macedonski fronti se vedno dežuje in leži gosta megla in valed tega ni bojnih operacij, razen lokalne kanonade topnatam.

London, 21. dec. — Francoski in angleški častniki, ki so bili z rumunsko armado, so odpotovali domov. Poveljstvo rumunskih čet je zdaj izključno v rokah ruskih generalov in častnikov. Rusija se pripravja za močno obrambo Moldavije.

NEMŠKI KANCELAR JE POOLASČEN ZA MIROVNO POGAJANJE.

London, 21. dec. — Iz Berlina iz Carih javljajo, da je imel nemški kancelar Bethmann-Hollweg tajno konferenco z voditelji parlamentarnih strank, preden je obehodami mirovno noto 12. decembra v državnem zboru. Kancelar je podeljena polna moč, da lahko vodi sam pogajanja za mir, ne da bi se mu bilo treba posvetoovati z voditelji strank.

Berlin, 21. dec. — Govor Lloyda Georgea ni naredil nobenega resnega utisa v Berlinu. Politični prvaki v Nemčiji smatrajo izjavo v Londonu, Parizu in Petrogradu za "bluff". Ententne vlade ne morejo govoriti drugače z ozirom na njihove prejšnje izjave, čeprav si vsaka želi miru. V sled tega ne polaga Nemčija nobene resnosti na te besede. Glede na zahtevano odškodnino pravi "Tageliche Rundschau": "Anglija bi lahko zahtevala odškodnino le tedaj, če bi bila Nemčija napovedala vojno in če bi bili mi premagani." "Lokal Anzeiger" pa piše, da bo vojna trajala na vse večne čase, ako se bo ententa ravnala po besedah Lloyd Georgea in nadaljevala vojno toliko časa, da bo Nemčija premagana in zdrobljena, razen če se Nemčiji prej posreči, da z obojnem izsili mir.

AVSTRILJSKO MINISTRSTVO JE ZOPET PADLO.

Dunaj čez Berlin, 21. dec. — Alexander Spitzmueller ni mogel obdržati pri življenju svojega nekaj dni starega kabineta in zato je resigniral. Cesar Karl je zdaj ponovil predsedništvu grofu Clam-Martiniznu, da sestavi novo ministrstvo.

NEMCI USTRELELI 11 BELGIJEV.

Amsterdam, 21. dec. — "Les Nouvelles" v Maastrichtu poroča, da je nemško vojno sodišče v Hasseltu obsodilo na smrt enajst Belgičev, katere so ustrelili zadnjo soboto. 44 drugih obtožencev je obsodilo v ječo, 64 pa na deportacijo v Nemčijo. Vsi so obtoženi volunturni. 192 Belgičev je še obtoženih in čakajo na obsodbo vojne sodišča.

Poročevalce amsterdamskega "Telegraafa" javlja, da so francoske kroglice usmrtilo mnogo belgijskih delavcev, ki so bili primorani kopati jarko in opravljati druga dela na somški fronti. Okrog tisoč mož iz Ghenta je bilo poslanih na fronto in zdaj pošljejo še 4000 drugih.

"Les Nouvelles" tudi poroča, da so Nemci deportirali v Nemčijo dečke od dvanajstega do petnajstega leta iz Virtona v belgijski deželi Luxembourg. V zadnje imenovancm kraju so zaprli 800 Belgičev, ki so se nekaj upirali nemškimi odredbam.

LAKOTA POVZROČA REVOLUCIJO NA PORTUGALSKEM.

Madrid, Španija, 21. dec. — Portugalska ječi pod pritiskom velikega pomanjkanja hrane in položaj v industrijalnih središčih je skrajno kritičen. Pomanjkanje surovin in premoaga povzročata nemire in odprta opozicija proti vojni je že na dnevnem redu. Javna tajnost je, da je portugalska vlada v velikih finančnih zahtevah; pogodbenci vojnega materiala zahtevajo denar, katerega ni. Med vojaštvom se tudi pojavlja nezadovoljnost in upori.

VOJNA KOLJE PLEMITAŠE

London, 21. dec. — "Almanach de Gotha" poroča, da je v tej vojni že padlo 258 grofov, 567 baronov in 1465 manjših plemenitov na bojiščih.

DELAVCI, KI IZDELUJEJO SMOĐKE, PROTESTIRAJO.

Lancaster, Pa., 21. decembra. — Izpiti delavci v Lancastru, Pa., ki so delali za tvrdko Otto Eisenlohr Bros, Inc., ki izdeluje Cincio smodke po pet centov, so izdali protest radi krivice, ki se ji mgode. Protest je priznala tudi konvencija "Ameriške delavske federacije" v Baltimore, Md.

Spor med 280 delavci in tvrdko je nastal dne 9. marca. l. V sled slabih delavnih razmer je že mesec vladala nezadovoljnost med delavci, ki je izbruhnila, ko so nekateri dekleta obdovala v bližnji restavraciji, in so zapisale s svinčnikom tole malo vest na košček papirja: "Čitajte, izdelovalci smodk! — Ali bomo še delali s temi malimi tobačnimi listi? Ali vam so znane posledice; nervoznost in fizična ohromelost sta posledica. Ali bomo nadaljevali, izdelovalci smdk? Reci mo vsi: "Ne!" Pojdimo polkdne ob treh k skladiščni mizi in zahtevajmo več listov! Spomnite se na čas."

Košček papirja je šel od mize do mize v delavnici. Ko je ura udarila tri, je vstala ena delavka, potem druga in kmalu so vstali vsi delavci in delavke, izvzemi tih, ki se niso pridružile demonstraciji.

Superintendent je bil takoj obveščen. Ko je zaslišal pritožbo delavcev, je obljubil, da stopi v dogovor s tvrdko in njeim glavnim stanom v Philadelphia. Odgovor je kmalu prišel. V časnike so dali oglas: "Da vsi izdelovalci smodk v Lancastru dobe izplačano mezdno, v soboto pa lahko pridejo po njih orodje."

"Centralna delavska unija" je podzvela več korakov v prilog izprti delavcem, ki so pa končali brezuspešno. Družba se je manševala nad delavci in je premestila tovarno iz mesta.

Če delavci ne bodo nastopili proti taki akciji, bodo zasluženi kmalu vsi delavci, ki delajo za tvrdko v drugih tovarnah.

Vsled tega se obračajo izpiti delavci do vseh organiziranih delavcev, da pošijo le unijake smodke.

Hartford, Conn., 21. decembra. Pekovski delavci v Kolbovi pekarni so bili prisiljeni zastavkati, ker je družba večkrat kršila pogodbo. Za vsakšno oglasov ni odgovorno ne upravitelstvo ne uroditelstvo.

ISČE SE

dobra žena, priletna dekle, ali pa vdova tudi če ima enega otroka v starosti 30 do 40 let za stalno službo, dobra plača. Jaz sem vdevec in bi rad dobil dobro služnjo in gospodinjjo. Oglasite se osebno ali pa pisмено na naslov: John Porst, R. F. D. 2, Box 58 1/2, Greensburg, Pa. (Dec. 20—21—22.)

\$1.40 GALONA Garantirane Viske

Lucky Tiger Whiskey advertisement with image of a bottle and text: Dobroznana "Lucky Tiger" se prodaja sedaj po cenah, ki se je morali plačevati prej salunerski za celo sodo. Je zelo okusna in dobra — prodaja se z jamstvom, da boš gotovo zadovoljen, ako pa ne se vam denar vrne. Stutz Brothers, 6 Stutz Bldg., Kansas City, Mo.

NAJBOLJA TRGOVINA OPOJNIN PIJAČ V AMERIKI.

Naročite vse pijače pri nas po pošti. Ekspres vam jih prinese v hišo.

Table listing various liquors and their prices: Rudeč r. Whiskey \$2 \$2.50 \$3.00, Bell r. Whiskey \$2. \$2.50 \$3.00, Rum (rdeč) \$2. \$2.50 \$3.00, Gin ali Brinjevec \$2. \$2.50 \$3.00, Kimeš \$2. 2.50 \$3.00, Anisette \$2. \$2.05 \$3.00, Rosoljio \$2. \$2.50 \$3.00, Vinaki spirit \$3. \$3.50 \$4.00, Vinski sladka ali kisa \$1. \$1.50 \$2.00

Pišite po natančni cenik whiskeya, vina, okrepjujočih pijač i. t. d. Mi plačamo ekspresne ali železniške stroške, ako naročite za \$5.00 ali več na vse kraje istočno od Mississippi reke. Naročite tiskovine, zalepke, zidne koledarje, kupice za žganje, odpiralce, vse do bite brezplačno s naročilom.

Denar pošljite po pošti ali v priporočensmu pismu.

C. F. ZARUBA & CO. 318 THIRD AVENUE. Dep. Pr. PITTSBURGH, PA.

POZOR ROJAKI!

Osnovana se je pravna liga pod imenom International Protection League iz najboljših advokatov, katere naslov je 401 Bakewell Bldg., Diamond in Grant Streets, Pittsburgh, Pa. Liga ima namen zastopati in varovati naše ljudi v civilnih in kriminalnih zadevah, pri kupčijah, posojilih in vseh trgovskih pogodbah. Ni treba tolačati, naš tajnik sprejme vaše potrebe v vašem jeziku brezplačno. Naši advokati se zmožni in izkušeni, ako ih potrebujete; cene so zelo zmerne. Hranite ta oglas z naslovom v svojo korist in pridite, kadar ste v potrebi. John Latsko, tajnik.

POSEBNO NAZNANILO.

Ravnokar smo prejeli nove oktoberske in novembarske VICTOR plošče in veliki zbirka novih Victor govorečih strojev. Spodaj podamo le nekaj oktoberskih in novembarskih plošč. Imamo le določeno število teh v zalogi za BOŽIČ, zato pa želimo, da vsi naši odjemalci pošljejo svoja naročila za božične praznike takoj, to pa le radi tega, da jih lahko pravočasno odpoljemo.

Table listing Victor records and their prices: Nitra Mila Nitra (Dr. Kalman Jozsef) 83613 10 .75, Zatevna, i. Mi smo smeli vojaei. J. Lošinski 63614 10 .75, Jahodi, Černice i Malini. (Dr. Kalman Jozsef) 63615 10 .75, Slovensky ti spievaj (J. Lošinski) 63616 10 .75, Bojovnik (Dr. Kalman Jozsef) 63617 10 .75, Mlynarka a Huska (J. Lošinski) 63618 10 .75, Štyri žlaški roku (Dr. Kalman Jozsef) 63619 10 .75, Keč Slovák na hory vystupuje (Národná píseňička) Dr. Kalman Jozsef 63620 10 .75, Keč Komárň lenili (Dr. Kalman Jozsef) 63621 10 .75, Začni Brezo (Dr. Kalman Jozsef) 63622 10 .75, Jitci bi ja dovás (A. Lošinski) 63640 10 .75, Ja do Lesa se idem (A. Lošinski) 63641 10 .75, Zaženaj, zaženaj (A. Lošinski) 63642 10 .75, Na Havraše (A. Lošinski) 63643 10 .75

Vam ni potrebno pošiljati denarja z naročilom. Pošljite nam samo naročbo in mi vam pošljemo ploščo. Vi pa plačate na pošto povozetje. Pišite po brezplačni cenik. Pošljemo vam ga z obratno pošto.

W. F. FREDERICK PIANO CO. 635-637 SMITHFIELD ST. PITTSBURGH, PA.

"Je poslušala nasvet svoje sosede".

"Kopp's Baby's Friend Co." katere otroško zdravilo "KOPP'S" je rešilo življenje milijonom otrok ki so trpeli na zaprtju, grip, krčih, nespečnosti, ob poganjanju sobkov in drugih otroških boleznih, je prejela pred kratkim sledeče pismo od Mrs. T. Schmidt, 903 Lenon Street, Baltimore, M.D.

"Skoro Vam ne morem izraziti svoje hvalečnosti za dobroto, ki jih je moje dete vzilo potom Vašega izvrstnega zdravila 'Kopp's'. Ravnala sem se po nasvetu svoje sosede ter naročila dve steklenici tega zdravila. Uvidela sem, da je tolikšne vrednosti, da bi ga ne mogla pogrešati nič več".

"KOPP'S", OTROŠKI PRIJATELJ, je v steklenicah po 25 in 50 centov akoro v vsaki lekarni naprodaj; vendar pa, če ga ne morete dobiti tamkaj, kjer živite, pošljite en papirnat dolar izdelovalcem za dve steklenici po 50c.

Kopp's Baby's Friend Co. No. 6 Koop's Building, York, Pa.

Dr. Koler SLOVENSKI ZDRAVNIK

535 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specializirani v Pittsburghu, ki ima 25 letno prakso v zdravljenju tujnih močnih bolezni. Zastupljenje kvi zdravi a glas o vltim 48, ki ga je izumel dr. prof. K. Koller. Če imate mušnje ali mehurčke po telesu, v grdu, v prsih, v ledvi in v hrbtu, pridite in izkušite vam bo kr. Ne čakajte, ker ta bolezen se ne leze.

Vse bolezni, ki prihajajo po vodnem odtoku zdravim po urajani metodi. Kakor hitro opazite, da vam ponebaje moška smutnost, ne čakajte, temveč pridite in jaz vam je bom svetel povrnil.

Bolezni mehurja, ki povzročijo bolečine v križu in hrbtu in včasih tudi pri spuščanju vode, zdravim a gotovostjo.

Bolezni mehurja, ki povzročijo bolečine v križu in hrbtu in včasih tudi pri spuščanju vode, zdravim a gotovostjo.

Uradne ure: V ponedeljkih, sredah in petkih od 9. ure zjutraj do 6. popoldne. V torek, četrtkih in sobotah od 9. ure zjutraj do 8. ure večer. — Ob nedeljah pa do dveh popoldne.

Š pošto ne delam. — Pridite osebno. — Ne posabite ime in številko! Zdravim samo moške osebe.

Slovenska Narodna Podporná Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. Lektorj. 17. junija 1907 v dr. Illinois. GLAVNI STAN: 2657-59 80. LAWRENCE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR: Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill. I. Podpredsednik: J. Brankovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans. II. Podpredsednik: Josef Kubelj, 9469 Ewing ave., So. Chicago, Ill. Tajnik: John Verderbar, 2705 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill. Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cleora, Ill. Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADSORNI ODBEK: J. Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa. Paul Berger, 741-1st St., La Salle, Ill. F. S. Tauchar, 674 Ahsay Ave., Rock Springs, Wyo.

POBOTNI ODBEK: Anton Hraat, 511-95th Ave., New Duluth, Minn. Jože Radisek, 679 box, Smithton, Pa. Rudolf Pietersek, 436 box, Bridgeville, Pa.

UREDNIK "PROSVETE": Jože Zavertnik.

VEROVNI ZDRAVNIK: F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE RADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošljajo na naslov: TAJNIŠTVO S. N. P. J., 2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošljajo na naslov: JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Canonsburg, Pa.

RADEVE PREPILITVE VERBINE, ki sta jih rešili prvi in drugi instance, se pošljajo na naslov: ANTON HRAAT, 511-95th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPIRI, rasprave, članki, namena itd. na "Prosveto" se pošljajo na naslov: URADNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, oglas, se pošljajo na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill. V korrespondenci s tajništvom S. N. P. J., uradništvom in upravnim "Prosveto" ne rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ko je tu save d — ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje glavnega upravnega odbora se vršijo vsako prvo, sredo in tretjo četrtak v mesecu. Začetek ob eni uri popoldne.

POZOR, ROJAKI! Naznajam rojakom, da sem odpril trgovino z mešanim blagom in se pripravim za obilen obisk. — Vsakemu bom hvaležno postregel po zmerni ceni.

ANTON ZORNIEK, HERMINIE, PA.

Priporočam

svojo gostilno v obisk vsem Slovincem in Hrvatom v okolici Youngstown, O. Kadar potujete skozi mesto ali po oprasku, se oglasite pri meni. Imam raznovrstne dobre pijače, sveže pivo brinjevec, slivovec, visky, smotke itd. Josef Cigola, E. 397 Federal St. Youngstown, O.

ROBERT W. LAYER ARCHITECT

118 N. La Salle St., Chicago, ki je izdelal načrt za gl. urad S. N. P. J. se priporoča Slovincem za izdelovanje stavbinaških načrtov. Tel. Franklin 5601 TEL. NA DOMU AUSTIN 35008

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO. IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00 Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI. Mi pošljemo denar valitv priložnostim v stare domovine po najboljših cenah. Pridajemo 4 odstotne obresti na bančne vloge. Mačca, Konservativna in Narodna Institucija.

Pošiljateljem denarja!

Vsled zelo slabe poštne zveze svetojamo rojakom pošiljati edaj denar v stare domovine po brezličnem brzojavu. Natančno smo poizvedeli, da pridejo take pošiljke za današnje razmere hitro. Za naslov se račun 65 centov za vsako besedo. Najboljša je, da se nam pošlje \$4.00 za vsak naslov; ako bo kaj prevel ali premalo, bomo poslali nazaj oziroma pisali za primanjkljaj.

Brezlične pošiljke grede vse v Nemčijo, odtam na Dunaj, odkoder jih odpoljajo na določeni naslov.

Potrdil o izplačilu se zdaj iz stare domovine ne more dobiti, toda banka K. K. Priv. Oesterr. Credit Anstalt na Dunaju poroča, da zahteva in dobi od pošte za vsako izplačilo takozvan Payne's receipt, t. j. potrdilo s pečatom zadnje pošte in lastnorocnim podpisom prejemnika ali poštarja. Vsa ta potrdila omenjena banka zbira in hrani ter jih bo poslala sem, ko bo poštna zveza sopol vrnjena.

Opozorjamo, da je mogoče po brezličnem brzojavu poslati le okrogli svote kot so spodaj navedene in še naprej do 10.000 kron.

Za take pošiljke se naj nam pošlja le poštne Money Order in denar v gotovini, kajti privatnih čekov za brzojavne pošiljke ni mogoče sprejemati.

ZA CENE KRONAM GLEJTE V LISTU "GLAS" NARODA

To smo primorani storiti, ker se cene sedaj zelo višajo, ter se najbrže še bodo, dokler bodo krošile govornice o miru, ker drugače bi morali cene skoraj vsaki dan menjavati.

TVRDKA FRANK BARKER, 52 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Dr. LORENZ, specialist moških bolezni.

Jaz sem edini hrvaško govoreči specialist moških bolezni v Pittsburghu, Pa. DR. LORENZ. 644 Penn Av. 11. nadst. na ulici. Uradne ure: dnevno od 9. do polodne do 8. ure večer. V petkih od 9. do polodne do 2. popoldne. Nedeljo od 10. dop. do 2. popol.

TONY KOTEK

2848 S. Lawrence Ave., blizu 28. ulice. Mitali obit. Lawrence 4108 CHICAGO, ILL. Piane prodajamo po tovarniški ceni. Popravljamo, vgrajujemo in stare piane samenjamo. M. SCHULZ CO. Izdelovalatelj najboljših vrste pian. Imamo tri svoje tovarne.

STAROGORSKI:

Junaki Svobode

POVESTI IN ČRTICE IZ BALKANA

Za križ častni in svobodo zlato.

(Nadaljevanje)

"To je delo groznega Slaviše," si je dejal na tihem sleherni Turek in čutil, kako mu leze mraz po udih. "Edini prorok ve, ali tudi njih ne čaka kaj takega."

Osvinbega je ta prizor pobesnil. Penil se je od srca. V prvi jezi je hotel takoj odriniti dalje v gore, da pograbi te pse, a pozneje se je preobrazil. Nastanil se je na pogošču v Selcih, katere je bil požgal Holuban v svoji jezi.

Ko se je nekoliko umiril, je dal poklicati Glišo.

"Kako se drznoč, nevernik, mene voditi v tako past? ... Zasluziš, da te dam obesiti!"

"Ti si gospod, jaz tvoj suženj, effendi," reče Glišo plašno in prekriža roke na prsih. "Ali poslušaj me prej!"

"Govori, sicer ti odrežem tvoj nečisti jezik!"

"Zapoveduješ, jaz govorim ... Sam ti, o bog, si kriv, da se je zgodilo tako. Kot moder vojnič bi moral vedeti, da si raja ne bo dala odvesti, kakor in kogar bi se zahotelo tvojemu hlapcu. Vrh tega je bila to nevesta Žarka, ničmanj hrabrega vstaša od Slaviše!"

"Idi k besu s Slavišo," je zagrmel beg.

"Če bi ti dospel sem poprej nego Holuban, ali vsaj o pravem času bi bil Slaviša že v tvojih rokah in se gugal na kolu."

Osvinbeg se je zamislil in pogledal Gliša.

"Nisi nespameten, gjaur!"

Glišo pa je nadaljeval:

"Vendar ti dospel na kak kraj, kadar se te bi hoče, ne da bi moral na ljubo tvojemu hlapcu hiteti, da mu ubraniš kožo. Zato je Holuban dobil za svojo malomarnost plačilo."

Osvinbeg je pokimal.

"Dasi govoriš predrzno, gjaur, vendar te sedaj ne zadene kazen, katero brez dvojnega zasluziš!"

"Ti si gospod, effendi," se prikloni Glišo.

"Je še daleč do vstaškega gnezda?" vpraša beg.

"Še daleč. Naredili smo ovinek in tudi pri nabiranju blaga smo se zamudili. Ako bi šli naravnost, pridemo prej, a mi moramo iti po skrivni poti."

"Dobro. Komaj čakam, da bi jih že imel v svojih rokah."

"Vsi si želimo to, effendi! In Alah ti jih gotovo nakloni, ker si tako dober!"

"Ako mi dodeli to srečo, da vničim to pošast v svojem okrožju, pojdem na grob velikega proroka. Slava bi šla po celi Stari Srbiji, Albaniji in Macedoniji, povsod, kjer časte proroka in njegov koran. In da sem paša, izvršim še slavnejše čine ..."

In razsrjen je dodal:

"Psi si upajo vstajati zoper svoje gospodarje in pobijati ljudstvo prorokovo! Pokažem jim ... Znanem te bese kakor oves, Slavišo pa poklonim živemu sultanu. — Zgubi se!" je zavpil nad Glišom ...

Glišo se je priklonil in šel s plahim sreem. Zunaj si je globoko odahnil.

"Zakaj se je razsrdil ljubljenec prerokov?" so silili Turki v Glišo.

Ta pa se je razljutil.

"Pojdite k besu! Kaj vas briga! Vstaši koljejo njegove ljudi, vi pa se jih bojite!"

"Kaj pravi," vsklikne neki glas iz tolpe.

"Pa ti nisi nič boljši! Zasluziš, da te obesijo na prvo drevo, ker prodajaš svoje!"

"Lažeš," se razvname Glišo. Med njim in Turki je vladala nekaka mržnja, ker so vedeli vsi, da je Glišo odpadnik. "Lažeš," je ponovil.

"Jaz delam in služim našemu begu, katerega naj Alah še dolgo ohrani!"

Nekateri so pritrjevali z glavami.

"Za plačilo te pa natakne na kol, kakor ti je odmerjeno že davno!"

Tolpa se je zakrohotala.

"Kaj meniš, prijatelj gjaur," reče nekdo smeje se, "ali zapišemo na kožo Slaviše zmago, ali jo on zapiše nam!"

"Bolje bo, da jo zapiše vam," se obregne Glišo.

"Kaj pravi," so se začeli klicati iz tolpe.

"Na kol z njim," so zaklicali drugi in Glišo je jelo postajati vroče. — — —

Drugi dan je šel Osvinbeg naprej. Glišo mu je kazal pot v gorovje, ki jih je jelo objemati. Zdelo se je, da begune, jih pobijali in podili. Mladim je dan in napočil je večer, ko javi prednja straža, da je opazila večjo trumo ljudi, moških, ženskih in otrok. Gotovo so beguni in kakor je videti, sede brezskrbno ob ognjih.

"Alah, Alah!" so jeli klicati mohamedanci.

Osvinbeg je poslal dovolj ljudi, da jih ujamejo.

VII

Vrnimo se nekoliko nazaj k Vjeruši in Kosenki. Ono noč, ko sta ušla iz tabora Holubanova, sta bežala naprej. Zvitega starca je pač begala misel, da ga čaka gotovo kolec, če ju zasledijo in skrb, kaj bi bilo tedaj s Kosenko. Vzljubil je tega otroka, da se je bol bolj zanj, nego zase. Dasi so mu bila znana vsa pota po gozdovih in gorovju, vendar se vsled naglega in nočnega bega ni mogel prav domisliti, kje je.

Na vzhodu se je začelo svitati. Noč je bežala pred zmagujočo zarjo. Priplavalo je mlado jutro. Sonce se je vzpelo izza gor in razskočno raspavalo rožnate šarke po listju drevnih in po rosnih travah. Podilo je meglo iz globel in dolin in srak

je bil prijeten pljučam, ki so ga z naslodo ver-kavala.

"Ne morem dalje! Ali ni zavetja, da bi po-šila," je vzdihnila Kosenka. Sirota že dve noči ni spala, povrh še zbeganost in strah, vse to je vzelo moči dekletu. Pa tudi Vjeruša, dasi vaju nočnih pohodov, je bil truden. Momljal je sicer nekaj o ženski slabosti, ko pa ga je Kosenka vnovič zaprosila, naj vsaj malo počine in ko je videl blede obraze in solzne oči, je poiskal gost grn za skalo in sedel, ko se je bil uveril prej na svoje oči o varnosti.

Vel je rahel vetrič in blagodejno božal lice Kosenke ki je v naročju straca zadrževala.

Vjeruša je jel globoko dihati.

"Revica, zelo je zmučena. Saj to ni mala reč, bežati iz turškega tabora v gorovje v strahu in trepetu."

Previdno, da bi ne vzbudil speče, je segel po čutari, ki jo je nosil za pasom in napravil par požirkov.

Nato se je zagledal v dekletovo lice.

"Spi, kakor bi bila doma pri dedu, revica!"

In prevzela ga je taka žalost in jeza pri tej misli, da je nastavljal v novič čutaro, misleč si:

"Če me dobe, potegnejo mi kožo s telesa in Bog ve, če mi puste dovolj časa, da mi zraste nova, zakaj Holuban si gotovo želi, da bi visel. Tega veselja pa mu ne napravim. Najbolj me zanima, kje sta Žarko in Slaviša. Rad bi ju imel pri sebi sedaj, dasi mi ugaja, da sem pobegnil s tem dekletom sam. Sicer pa se z anašam, da pozdravita Holubana dostojno."

In pri tej misli ga je prevzelo tako hrepenenje po turški krvi, da je pozabil na spečo deklico in glasno pljunil.

Kosenka je spregledala.

Vjeruša bi se najrajši razjezil nad samim seboj, da jo je vzbudil, pa se je nasmehnil:

"Nu, kako si počivala? Če se ti ni sanjalo nič o tvojem Žarku, niti slišati nočem, ker potem vem, da se ti je o Holubanu, po katerem se ti gotovo močno toži. Meni tudi, in če bi mogel, dal bi mu tak poljub, da bi se še djavol v peklu nasmehjal in bi me zbor besov izvolil za prijatelja."

Kosenka je gledala zgornega straca in dejala:

"Vesel si ded!"

"Tfu. . . vesel? . . . Pa še ti bodi vesela in se napij."

Ponudil ji je čutaro in Kosenka jo je hvaležno sprejela.

"Dobro ti bo storilo? . . . To gre po žilah in tudi mislija boš jasneje."

Kosenka se mu je zahvalila in čutila, da ji pihača krepči.

"Vidiš! . . . Da nisi spala dolgo, vendar vsaj nekaj. Sicer pa se mi ne zahvaljuj, zakaj, tole krepčilo sem ukradel Holubanu, da bova imela vsaj nekaj za spomin. On to lažje pogreša, midva pa sva mu za to hvaležna, kakor lalca gospodarju, ko mu je izmaknila kokoš."

Kosenka se je nasmehnila.

"Smej se, le smej! Izkusil sem že mnogo, ali kaj takega še nikoli. Da bom bežal še kedaj z mladim dekletom, tega bi nikoli ne verjel in če bi mi bila tudi ciganka petkrat vrgla karte. To pristojna mladim sokolom . . . tfu! — He! . . . Izpihnil sem te Holubanu, kakor bi potresel kapljico z veje.

"Ded, ne govori tako glasno!" svari devojka.

"Ej kaj! Holuban divja kje krog Sele in te išče, da bi te rešil iz rok starega Turka Hajdarja, kakor so me klicali. Bedaki! Moral bi biti res tepec in še po vrhu Turek, ne pa Vjeruša, ako bi se skrival v bližini okuženega zraka! Bog ve, če bi se nalezel kuge!"

"Vesel si ded," se je vnovič nasmehnila Kosenka.

Vjeruša je zasopel.

"Le nasmihaj se! Misliš, da me premoiš, kakor si ubogega Žarka?"

Kosenka je videla, da je starček zelo dobre volje, ker tedaj je rad dražil. Videla je, da jo ljubi, kakor lastno hčer. Oklenila se ga je hvaležno in se mu nasmehala še prisrčneje.

Vjeruša je bil ganjen. Vendar se je delal arditnega in si zasukal brke.

"Mlado dekle in starček, kako se to vjema!"

Kosenka je zardela in povsila oči:

"Ali ded!"

"Da, da . . . z mladim, brhkim in lepim dekletom je ušel star dedec Turkom. — Kaj pa misliš, grlica? Nisem ušel radi sebe, vraga, potem bi ne tvegala tako svoje glave. Ker pa vaju imam rad, sem storil to. Zato se ne boji! Star sem in starost je častljiva. Drugače bi bilo, ako bi bil jaz Žarko. Seveda, tedaj bi me že Turki sedaj pekli na ražnju, ti pa bi gledala."

Vjeruša je umolknil.

Nakrat pa je djal roko na oči in pogledal pozorno. Pri tem so se mu razširile nosnice, kakor bi vohal smodnik.

"Po dimu smrdi!"

"Jezus Kristus!" vzklikne Kosenka. "Morebiti pustoši Holuban v svoji jezi revežem selišča in jih mori!"

"Pustoši je že," de mirno Vjeruša. "Moriti pa nima kaj, razun če najde kako kozo ali volka. Raja je pobegnila v gore."

Kosenka se je prekrižala.

"Počila si se že nekoliko, treba je, da greva naprej. Sicer sva že precej daleč, vendar je bolje, da sva še dalje," je menil Vjeruša in nadaljeval: "Gospod Bog je imel posebne namene, ko je vstvarjal ta svet! Zdi se mi nekam tuji, ali upravi takšen, kakor bi bila še daleč v Rudokih planinah. Vendar je to šele začetek gorovja, če se ne motim. Iti nama je na desno, ker prihaja vonj dima z leve!"

In starček je jel silovito sopsti.

Kosenka ga je pogledala začudeno.

"Kaj sopeš, ded, tako silno, kakor bi hotel napraviti veter!"

(Dalje prihodnjil.)

Prešič je prešič.

Spisal E. P. Butler.

Prevel F. Magajna.

(Konec).

Morgan je brž pisal pismo, ga označil z zaporedno številko A 6754 ter ga odposlal na opravilni oddelek. Opravilni oddelek je stvar vzel v pretres in po običajni partedenski zamudi odposlal Flanneryju pismo, da mora onih stošestdeset morskih prešičkov izročiti prejemniku, kateri je dolžan plačati za vsakega petindvajset centov, kajti morskimi prešički niso prešiči.

Flannery je porabil celi dan, da je preštel vse živali in seštel celo svoto. Nato je pisal na opravilni oddelek:

"Opravilni oddelek," je pisal, "vi ste v zmoti glede pravega števila morskih prešičkov. Mogoče jih je res bilo katerikoli 160, toda stalne številke tu ni. Sedaj jih je ravno osemsto. Ali naj tirjam prejemnika za vseh osemsto ali kaj. Kaj pa z onimi štirinšestdesetimi dolarji, katere sem plačal za zelje?"

Nato se je izmenjalo nekoliko pisem, predno je bil opravilni oddelek zmožen razumeti, čemu je Flannery poskočil iz števila 160 na 800, in še več časa je vzelo, predno je prišla zadeva z zeljem na jaano.

Flannery je bil stisnjen na malo čevljev širokem srednjem koncu svojega urada. Prešički so zavzeli ves ostali prostor. Vzel je v službo dva dečka, da sta skrbela za nje.

Med tem časom, ko je Flannery čakal na odgovor opravilnega oddelka, da li naj iztirja za vse prešičke po petindvajset centov od vsakega ali samo za prva dva, je neprestano delal in gradil galerije okoli urada. Zabor vrhu zaboja. Imel je že skrbeti za štirinšestdeset morskimi prešički. Število je raslo dnevno.

Važno nasledujoče je opravilni oddelek poslal Flanneryju pismo, toda slednji je bil preveč zaposlen, da bi odprl. Pisal mu je drugo in za tem poslal brzokajno:

"Pomoč pri računu za morske prešičke. Iztirjajte samo za dva prešička petdeset centov. Izročite vse prejemniku."

Ko je Flannery prečital brzokajno je zavriaskal veselja. Hitro je spisal račun in tekel k mr. Morehouseju. Prišel pred hišo, je obstal kot ukopan. Hiša je bila prazna! Okna so bila brez zagrijanj, da je lahko videl v prazne sobe. Pred vratmi pa je visel napis: "To Let" (V najem). Mr. Morehouse se je preselil! Flannery se je obrnil in tekel vso pot do urada. Devetinšestdeset morskimi prešički se je rodilo za časa njegove odsotnosti. V novič je teklen ven poizvedovati za novo bivališče mr. Morehouseja. Zvedel je, da se ni samo preselil marveč je pustil tudi Westcote. Flannery se je vrnil v urad in našel, da je med tem časom dvestoinšestdeset morskimi prešički zagledalo luč sveta.

Spisal je depešo na opravilni urad:

"Ne morem iztirjati petdeset centov za morske prešičke. Prejemnik je zapustil mesto. Naslov neznani. Javite kaj naj storim? — Flannery."

Depešo je prejel eden uradnikov v opravilnem oddelku. Ko jo je prečital, se je zamejtal.

"Flannery je neumen. Moral bi vendar vedeti, da se pošiljatev vrne sem, ako je ni mogoče dostaviti."

Brzokajnil je Flanneryju, da pošlje prešičke na glavni urad ekspresne družbe v Franklinu.

Kakor hitro je prejel Flannery depešo, brž se je lotil dela. Šest fantov je najel za pomoč.

Delali so z obupno naglicio kletke iz zabojev od mila piškotkov, sploh iz vsakovrstnih zabojev, kolikor jih je bilo mogoče dobiti. — Kakor hitro je bila kletka narejena, so naložili vanjo prešičke in jo odposlali v Franklin. Drugi dan se je delo nadaljevalo. Cela reka morskimi prešički je romala v Franklin, a Flannery in njegovi delavci so še zbijali, pakirali in odpošiljali z mrzlično naglicio.

Ob koncu tedna je bilo odposlanih 280 zabojev morskimi prešički. Čakalo je pa še 705 prešičkov na vožnjo.

"Nehajte pošiljati prešičke! — Vsi magazini polni", je govorila depeša, katero je takrat prejel Flannery. Pustil je delo samo toliko časa, da je odgovoril:

"Ne morem nehati", in odpošiljal je nadalje. Z drugim vlakom se je pripeljal eden nadzornikov ekspresne družbe. Imel je naročilo, da ustavi ogromno reko morskimi prešički na vsak način.

Kakor hitro je vlak privozil na postajo Westcote, je opazil nadzornik na stranskem tiru ob ekspresnem uradu veliki živinaki vagon. Prišel v urad je videl šest mladeničev, ki so nosili v bušijih in košarah morske prešičke v vagon in jih tam kar enostavno stresali na tla. Zabojev namreč ni bilo več mogoče dobiti. V sobi je Flannery golorok z lopato nakladal prešičke, da je šlo delo hitreje od rok.

Pogledal je nadzornika in jezno kihnil.

"Še en vagon naložim, pa bom rešen tega vraga! Nikoli več ne bode ujeti Flanneryja s kakimi-tujimi prešiči. Gotovo ne! — Kmalu bi me ubili. Prihodnje bom vedel, da prešiči katerihkoli narodnosti so domače živali in za nje je nižja določena cena."

Zopet je pričel brzo nakladati, govoreč hitro med delom:

"Pravila so lahko pravila, ampak vi me ne bode več sleparili. S takim trikom se Mike Flannery ne da dvakrat oiganiti. Toliko časa dokler bo Mike Flannery vodil ta ekspresni urad, bodo prešiči male domače živali, in krave — male domače živali, in konji — male domače živali, in indijski sloni in tigri in levi in krokodili in Rocky Mountainske koze — vse to bodo male domače živali in določena cena bo petindvajset centov."

Prenehaj je toliko časa, da je delavec položil prazno košaro in odšel polno. Bilo je še malo prešičkov. Zapisal je število, koliko jih je delavec odnesel in dejal radostno:

"Dobro, vseeno! Na vse zadnje ni stvar tako huda kot bi bila lahko. Kaj bi bilo na primer, če bi tile morskimi prešički bili — sloni!"

Kaj boste kupili za Božič?

S tem, da kupite mnogo daril po en dolar ali dva, ne boste nikogar zadovoljili, a stalo vas bo mnogo denarja. Zakaj ne bi kupili darila, ki bo zadovoljilo Vas in vse ostale.

Kupite fonograf.

Povabite vse svoje prijatelje na Vaš dom za Božič in zabavajte se pri proizvajanju pesmi najboljših pesnikov in pevcev na svetu. Vaš duh bo poltel v domovino, ko boste poslušali domače pesmi v domačem jeziku, ko boste poslušali domačo godbo in najnovejšo vojne pesmi.

Za prikaznike smo se odločili dati posebno nizko ceno \$18.90 za ta fonograf, jamčen deset let in za šest plošč (double record), katere si izberete. Fonograf in rekorde Vam pošljemo po povzetju in jih lahko prej preiščete, predno plačate zanje. Ko si stroj in vse drugo pogledate, potem šele plačate.

Tistim, ki imajo fonografe.

Naša zaloga plošč je največja v Ameriki in jih odpošljemo tisti dan, ko prejmemo naročila. Pišite po naš cenik plošč. Pošljemo ga zastonj Tu priobčimo nekatere najnovejše rekorde:

- E 2778 (Po Jezu. (M. Vilhar).....75c (Demovini. (Dr. B. Ipavec).....75c
E 2779 (Luna Sije. (J. Fleisman).....75c (Sladko je Vinco. Ne Bom Se Močila. (Vidim Draga Moja.....75c
E 2785 (Hungarian Rhapsodie.....75c (Fosom Fosuta Dekleta.....75c
E 6057 (Pastirka, Mazurka.....75c (Mashera, Polka.....75c
E 6058 (Domalaki, Valček.....75c (Marsolin.....75c
E 6059 (Mazurka Ljubica.....75c (Kmečki Trampian.....75c
E 6060 (Planinski, Valček.....75c (Ribenska, Polka.....75c
E 6062 (Mastno Pripovedka, 1.....75c (Mastno Pripovedka, 2.....75c
E 1626 (Nov Štajerski Ples.....75c (Štajerska Polka.....75c
E 1627 (Štaj. Kmečki Ples z Vrlihanjem. (1. del.....75c (Štaj. Kmečki Ples z Vrlihanjem. (2. del.....75c
E 1628 (Kmečka 1. Del Landler.....75c (Kmečka 2. Del Landler.....75c
E 1629 (Kovačnica Grosadirjev. Igra new. (yorška vojaška godba.....75c (Zaročna Mazurka.....75c
E 6063 (Fantovski Nabor (Narodna).....75c (Domače Veselje (Narodna).....75c
E 6064 (O Ja, Zmiraj Vesel, Vesel. Narodna 75c (a) Bog je Vstvaril Zemljico. Na- (rodna.....75c (b) Tam za Goro Širjanški Poje. (Narodna.....75c
E 6065 (Na Planinah. (Narodna).....75c (Krogospevi a) Ea Hribček.....75c (b) Kranjski Fantje.....75c
E 6066 (Šopek narodnih, 1.....75c (Šopek narodnih, 2.....75c
E 6067 (Dva Neoročna Italijana. Narodna.....75c (Ota Voda je Šumela.....75c (Po Polju še Račice Cveteje. Narodna 75c
E 6136 (Ne Bom se Močila. Slovenska kmeč- (ka godba, Ljubljana.....75c (Glibenga na Semanju. Komični pri- (sor. Kvartet Slovenskih pevcev.....75c
E 6137 (Sijaj, Sijaj Soliščec. Kvartet Slo- (venskih pevcev.....75c (Povodni Poudrav. Storch Ludovik (Bajde z spremijevanjem glaso- (virja, Ljubljana.....75c
E 5064 (Mornar nevesta, Bedi odrava. (Vilhar).....\$1.25 (Na Tujih Tleh. (Nedved).....\$1.25

Za tiste, ki žive v Pittsburghu:

Naka prodajalna bo odprta do 9 ure do Božiča. Prošite in obiščite nas, mi govorimo Vaš jezik in čutili se boste domačega.

Pittsburgh Phonograph Co. 1331 PENN AVE. - - - PITTSBURGE, PA.

